

Otázka: Etika

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): Pete 88

Etika jako věda:

- Vznikla v antickém Řecku, nejprve jako součást praktické filosofie - poprvé ji tak označil Aristoteles
- **ETIKA** = filosofická disciplína, jejímž předmětem je morálka a hodnotící soudy o ní
- Z řeckého *éthos* = zvyk, obyčej, charakter; teoretický výklad
- Vymezení žádoucích norem jednání

Etika

- Normativní = udává pravidla žádoucího jednání
- Deskriptivní = popisuje, jaké by to jednání mělo být

- Profesní = normy jednání v určité profesi; etika lékaře, pedagoga, ...

- **Morálka** - vztah teorie a praxe

Pojmy:

- Étos = z řečtiny; pravidla vytvořená v určité společnosti (zvířat a pak i lidí); chování, které je žádoucí v určitém společenství
- Mós = z latiny; vůle, síla -> ale vyšší, než lidská; směřuje, aby se vytvořily žádoucí hodnoty
- Moralis = potřebný, žádoucí, ve prospěch společenství
- Mrav = slovanský původ; chování, morálka; to, co se líbí v chování

Morálka a právo:

- Morální normy - je jich víc, širší pojem
- Právo - minimum morálky
- „Vše právní by mělo být mravné ale ne vše mravné je právně kodifikovatelné.“

Dobro

- Individualizace - každý to vidí jinak
- „Co největší štěstí pro co největší počet lidí“
- Je nám dáno jako jedinci
- Je kategorií lidskou
- **Autonomní** - člověk odpovídá sám sobě, sám posoudím své jednání, žádný vyšší princip mi to nevymezuje
- Aristoteles vymezoval určité skupiny lidí

è Lidé nejsou vždy schopní posoudit, zda jsou dobří, či zlí

- Vzniklo v rámci principu, který je nad světem; může být božím dílem, je nad námi
- Není lidskou kvalitou a člověku musí být naděleno
- **Heteronomní** - člověk dostává pravidla od vyššího principu a budou mu dány kodexy
- desatero

Zlo:

- Vymezováno v trojím smyslu:

- **Metafyzické**

è Filosofický princip zla, absence dobra- př. satanismus

- **Fyzické**

è Nezaviněno člověkem

è Přináší utrpení – katastrofa, nemoc, ...

è Toto zlo zkoumá sílu jedinců – posílí jejich mravní kvality

- **Morální**

è Z etického hlediska nejzávažnější

è Vědomě páchané zlo

è Zbavuje člověka lidství

- **Mravní předporozumění** – vymezuje se v několika rovinách

- Člověk rámcově ví, co je dobro a co je zlo
- Člověk má dobro konat a zlu se má vyvarovat
- Člověk má možnost volby, může své jednání zastavit a změnit
- Jednání pod nátlakem není z hlediska etiky omluvou

Odpovědnost – člověk je schopný odpovědět, proč daný skutek udělal, či ne

Mentálně postižení a děti si neuvědomují své jednání

Etický paradox:

- Pohled, který říká, že jsou i vyšší hodnoty než lidský život
- Lépe zemřít jako čestný člověk, než žít jako nečestný

- Př.: Jan Hus raději zemřel, než aby odvolal své články

ANTIKA

- Objevuje se, že etika je etikou ctnosti a dosahování ctnosti = naplnění životního kodexu
- **4 ctnosti:** moudrost, umírněnost, statečnost, spravedlnost
- Středověk přidal další **3 ctnosti:** láska, víra, naděje

- EUDAIMONISTICKÁ ETIKA

- V antice se toto nepoužívalo, ale je s tímto pojmem spojená- Demokritos, Platon
- Poprvé ji definuje Kant
- Lidé jednají dobře, protože jim to dělá dobře
- Kant ji neschvaloval - není zas až tak záslužná

- HÉDONISTICKÁ ETIKA

- Člověk jedná tak, že mu to dobré jednání přináší
- *Hédoné* = slast
- Epikurejci, Schopenhauer, ovlivněno individualismem

- ASKETICKÁ ETIKA

- *Askesis* = cvičení, tělesné přemáhání
- Hodnotí spíše duchovní stránku, než tělesnou
- Dobro je výhradně v duševní rovině
- Tělesnost je spojena se zlem

- Nese se judaismem i fázemi křesťanství
- Novověk – tělesnost je přirozenou součástí mého já

- **UTILITARISTICKÁ ETIKA**

- *Utilis* = užitečný
- Kritériem dobra je užitečnost věcí, pro každého je dobro něco jiného → snaha odstranit individualismus

- **PRAGMATICKÁ ETIKA**

- Tato vznikla na území USA (všechny ostatní jsou evropské)
- Dobré = to, co je prakticky užitečné
- *Pragma* = čin, skutek
- Individualismus, zastával ho Karel Čapek

- **AUTONOMNÍ ETIKA**

- Immanuel Kant
- Naše mravní chování není limitováno
- Člověk není povinen věřit, ale pokud žije v mezích, v podstatě začal věřit

- **EXISTENCIÁLNÍ FILOSOFIE**

- Čím je člověk svobodnější, tím je vázanější
- „Jsme odsouzeni ke svobodě.“ – J. P. Sartre
- Autenticita – vnitřní hodnota člověka
- Kirkegaard – život nesmíme rozměnit na drobné
 - Ztratit sám sebe je snazší než něco z vnějšku

- **ETIKA ODPOVĚDNOSTI**

- Jsme zodpovědní za druhého člověka – odpovědnost z nás nemůže být sňata